

Habilitační práce uchazeče PhDr. et PaedDr. Marka Šmída, Ph.D.

Odborná monografie „**Apoštolský nuncius v Praze. Významný faktor v československo-vatikánských vztazích v letech 1920-1950**“

Nakladatel: Centrum pro studium demokracie a kultury

Vydání: CDK Brno, 2015 (1. vydání), 543 stran

ISBN: 978-80-7325-362-2

Obsah:

Slavností předmluva	str. 7
Poděkování autora	str. 9
1. Úvod	str. 11
1.1 Výzkum apoštolských nunciatur v českých zemích a osobnost apoštolského nuncia	
1.2 Výzkum apoštolských nunciatur v Československu. Rozbor archivů, pramenů a literatury	
1.3 Struktura práce, její členění, metody a cíle	
2. Osobnost apoštolského nuncia a jeho první diplomatické kroky v Československu	str. 35
2.1 Stručný nástin náboženských poměrů v Československu po roce 1918	
2.2 Navázání diplomatických styků Československa se Svatým stolcem. Úřady římské kurie a jejich reprezentanti zapojení do československé agendy	
2.3 Výběr apoštolského nuncia a alternativy této volby. Osobnost apoštolského nuncia, jeho formace, působení v římské kurii, předchozí kontakty s Československem a reakce československé strany	
2.4 Nunciův příjezd do Československa, jeho přijetí československou stranou, nástupní audience a předání pověřovacích listin prezidentu republiky. Otázka prestiže pražské mise	
2.5 Doyenem diplomatického sboru	
3. Působení apoštolských nunciů v Československu	str. 107
3.1 Nunciovy instrukce, poslání a úkoly v Československu. Jazykové bariéry	
3.2 Zájem nunciů o politické záležitosti v Československu	
3.3 Zájem nunciů o náboženské záležitosti v Československu	
3.4 Zájem nunciů o národnostní otázku v Československu	
3.5 Apoštolský nuncius v katolickém prostředí Československa	
3.6 Závěrečné zprávy nunciů. Jejich analýza, interpretace a popis	
4. Apoštolská nunciatura v Praze	str. 283
4.1 Apoštolský nuncius v Arcibiskupském paláci. Hledání nové budovy pro nunciaturu	
4.2 Koupě a rekonstrukce Walterova paláce	
4.3 Apoštolský nuncius ve vlastní budově. Fungování, správa a finanční těžkosti apoštolské nunciatury	
4.4 Personál apoštolské nunciatury. Sekretáři, jejich role, pravomoci a zastupování nuncia ve funkci chargé d'affaires	
4.5 Likvidace apoštolské nunciatury v Praze na konci 40. let 20. století	
5. Nunciovy absence z Prahy	str. 321
5.1 Nunciovy cesty po Československu	
5.2 Nunciovy cesty do Věčného města	
5.3 Ukončení nunciovy mise a jeho odjezd z Československa	
5.4 Další diplomaticko-náboženské působení apoštolských nunciů a sekretářů nunciatury	

6. Závěr	str. 411
7. Seznam zkratk	str. 415
Přílohy	str. 417
Tabulky, fotografie, textové přílohy	str. 418
Soupis pramenů a literatury	str. 493
Jmenný rejstřík	str. 515
Resumé	str. 527
Pár slov o autorovi	str. 538

Abstrakt:

Monografie sleduje životní i diplomatické osudy čtyř apoštolských nunciů (Clementa Micary, Francesca Marmaggiho, Pietra Ciriaciho a Saveria Rittera) a jejich sekretářů (Antonina Araty, Giovanni Panica, Giuseppe Brunelliho, Luigi Punzola, Giuseppe Burzia, Raffaella Forniho, Ottavia de Livy, Giuseppe Sensiho a Gennara Verolina), kteří byli do značné míry osobami, jež utvářely podobu československo-vatikánských vztahů v první polovině 20. století. Analyzuje jejich profesní formaci, diplomatické aktivity, cestu od jejich výběru, přes příjezd do Československa, jejich diplomaticko-duchovní působení v zemi se všemi jeho zvraty a proměnami, ukončení jejich mise a jejich další diplomatické působení, až do konce jejich života. Diplomaticko-duchovní působení apoštolského nuncia v zemi přinášelo mnohdy napětí do československo-vatikánských diplomatických styků a mnohdy přerostlo v otevřený konflikt, když nuncijs intervenoval do vnitropolitických či vnitrocírkevních záležitostí Československa. Tyto události, zejména Marmaggiho a Ciriaciho aféry, vstoupily i do učebnic politických i církevních dějin 20. století. Každý apoštolský nuncijs vytvářel specifickou podobu československo-vatikánských vztahů v jiné době, v rozdílné politické situaci, v době odlišného pontifikátu a osobnosti státního sekretáře, s nestejnými politicko-diplomatickými zkušenostmi, v kontaktu s jinými politicko-církevními představiteli v Československu. Autor se zde nažil co nejvíce osvětlit detaily československo-vatikánských jednání, osobností apoštolských nunciů i jeho dalšího působení, díky vatikánským dokumentům pronikal do myšlení, názorů a nálad apoštolských nunciů. Bohatství a rozmanitost českých archivů mu umožnily porozumět složitým jednáním a vnímání Svatého stolce z československé, resp. české pozice, dostupné německé a rakouské archiválie představovaly zajímavou reflexi československo-vatikánských vztahů zvenčí, z pohledu nezúčastněných, ale přesto zainteresovaných stran. Snahou autora mj. bylo vnést do českých církevních dějin mnoho nových podnětů a otázek a vysvětlit lépe některé, dosud snad nepochopitelné kroky Svatého stolce a apoštolských nunciů. Prezentuje rovněž detaily, jež představovaly bílá místa i českých církevních dějin, např. příčiny ukončení diplomatické mise apoštolského C. Micary, postoj Svatého stolce k průběhu Husových oslav v červenci 1925, vnímání jednotlivých osobností politického i náboženského života ze strany apoštolských nunciů i Svatého stolce, pozadí rezignace pražského arcibiskupa F. Kordače v roce 1931, kontext přeložení apoštolského nuncia P. Ciriaciho z Prahy do Lisabonu, postoj Svatého stolce v době mnichovské krize v létě a na podzim 1938 či jeho pohled na česko-slovenské vztahy a vnímání národnostních menšin v Československé republice. Tak jako nebyly stacionární československo-vatikánské vztahy v letech 1920-1950, tak se vyvíjela i proměňovala osobnost apoštolského nuncia a zástupců Svatého stolce vůbec. Oproti tradiční české historiografii se autor snažil vidět a hodnotit dění rovněž optikou Svatého stolce a zpráv z pražské nunciatury do Vatikánu. Ambicí autora bylo i podnítit zájem nejen o československo-vatikánské diplomatické styky, nýbrž rovněž o zahraniční politiku Svatého stolce ve 20. století a církevní dějiny vůbec.